

ІНТЕГРАЦІЯ: ДІАЛЕКТИЧНЕ ТА ДОГМАТИЧНЕ ЇЇ РОЗУМІННЯ

Світ, в якому ми живемо, досить розмаїтий. Даний факт свідчить про мінливість буття, його перманентний неспокій і розвиток. Та й сама етимологія слова «розвиток» означає випускання нового віття, пагонів, появу «гілля» з певної основи. Отож, розвитку не буває без змін, без появи все нових і нових явищ, які виходять за рамки існуючого. Тому втиснути нове в «прокрустове ложе» старого, редукувати нове до вже знайомого та звичного неможливо. Це означало б стагнацію, гальмування і, врешті-решт, припинення розвитку. Оце розвивання, викидання нових гілок ще називають диференціацією. Саме так, через диференціацію зародкових листків в утробі матері, з'являються органи плоду, якому з часом доведеться появитись на світ, щоб продовжити розвиток, який уже не припиниться аж до самої смерті. Якщо продовжити демонструвати розвиток на даному прикладі, то необхідно додати, що життєздатність організму, який є системою органів, забезпечується необхідними зв'язками між ними. І чим більше організм диференційований, чим більше в ньому органів і систем, тим більшою є необхідність інтеграції цих частин в єдине ціле. Отож, говорячи про інтеграцію, причому про будь-яку інтеграцію, про інтеграцію як таку, не слід залишати поза увагою, що диференціація та інтеграція – це дві сторони єдиного процесу.

Виходячи із сказаного вище, зазначимо, що не завжди, не усюди і не всі саме так розуміють інтеграцію. Є ще інше розуміння інтеграції, коли вона ототожнюється з уподібненням, а не як підведення чисельних явищ під один знаменник. У першому випадку загальне збіднюється, пригноблюється, каструється, у другому – воно збагачується, оскільки замість редукції, спрощення відбувається «вписування» нових явищ у нову більш розвинену загальну систему. Таким чином забезпечується розвиток. Розуміння інтеграції в першому випадку називають догматичним, у другому – діалектичним.

У контексті теоретичного розгляду природи інтеграції поміркуємо над проблемою стандартів, про які так часто говорять останнім часом. У цілому під стандартом розуміють певну норму, усталений рівень, якого бажано дотримуватись або прагнути його досягти. Стандарти є певним підсумком попереднього розвитку, вони узагальнюють його результати. Але не слід забувати, що стандарти не вічні. Вони встановлюються лідерами розвитку, які на стандартах не зупиняються. А це означає, що навіть при наявності стандартів розвиток не припиняється, адже стандарти є лише моментом безперервного прогресу. Допоки аутсайдери «б'ються» над досягненням чи «виконанням» стандартів, встановлених лідерами, піонерами, суспільним «авангардом», актори історії тим часом розробляють і встановлюють нові стандарти, які є закономірним

продовженням їхнього органічного життя. Тим самим ті, хто орієнтується на чужі стандарти, прирікаються на «вічне» відставання, «вічне» аутсайдерство, яке при такому підході ніколи не подолати.

Як бути? Як подолати «вічне» аутсайдерство? Чи є можливим виконання такого завдання? Важко, але можливо. Є таке поняття – «асиметрична відповідь». До стандартів прагнути необхідно, запроваджувати також, але «тяжким гріхом» є їхня абсолютизація, коли, крім стандартів, нічого «не бачать», коли вони застилають очі, і замість творчого, діалектичного підходу до розв'язання будь-яких, у тому числі й історичних задач, підходять догматично, нетворчо. І тоді залишається тільки те, що в народі називають «мавпуванням».

Навіть при наявному відставанні, запроваджуючи будь-які стандарти, слід прагнути долучитись до їх вироблення. Адже змогла німецька класична філософія в економічно і політично відсталій Німеччині стати теорією французької буржуазної революції.

З.А. Сивогракова

РОЗВИТОК ПСИХОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦЯ – АКТУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ СУЧАСНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасні реалії суспільного, економічного, інформаційного розвитку вимагають від молодих спеціалістів не тільки фундаментальних і спеціальних знань і умінь (кваліфікацій) у певній фаховій галузі, але й цілого спектра особистісних, психологічних компетенцій, зокрема:

- певного рівня розвитку когнітивних можливостей (мисленнєвих, мнемічних, перцептивних та ін.), готовності до їхнього подальшого удосконалення і забезпечення оптимального рівня функціонування (здатність до здійснення заходів психогігієни, профілактики професійної деформації);

- сформованості мотивації до професійної діяльності, до професійного й особистісного розвитку і здатності нею – мотивацією – управляти;

- психологічної зрілості (самостійності, відповідальності, ініціативності, емоційної врівноваженості, рефлексивності, самоаналізу, самоконтролю, свідомої саморегуляції тощо) і здатності визначати напрямок і рівень власного особистісного розвитку;

- налаштованості на перманентність змін (як у соціальному і професійному середовищі, так і інтрапсихічних), готовності до пошуку шляхів розв'язання складних ситуацій з одночасним збереженням внутрішньої цілісності і рівноваги;